

PAZAR POSTASI

Orhan Seyfiye bir mektup, Kopuzun başına bir topuz daha, Arnavutluk hanedanının resimli tarihçesiyle güzel bir kapak içinde yarın çıkıyor. Her yerde 7,5 kuruş tevzi yeri: Adalet Han No. 5

AKŞAM

Gazino veya daire

Kadıköy - İskele caddesinde belediye karşısında denize nazır 180 m. mürabbaında gazino veya daireye, elverişli salon ve üzerindeki aynı boyda taraçasıyla kiralıktır. Şerait elverişlidir. Altındaki YAFET deposuna müracaat

Sene 21 — No. 7390 — Fıatı her yerde 5 kuruş

CUMARTESİ 20 Mayıs 1939

Telefon: Başmuharrir: 20565 — Yazı işleri: 20765 — İdare: 20681 — Müdür: 20497

Spor ve Gençlik bayramı büyük merasimle kutlandı

Fenerbahçe stadındaki merasim çok parlak ve çok muntazam oldu

Gençlik ve spor bayramında mektepliler ve nutuk söyleyen bir kız mektepli

19 MAYIS

İşte ilk 19 mayıstır ki bu tarihi, milletimizin hafızasında granit bir lavya haline koyan Büyük Adamı susmuş buluyor.

Atatürkün sükutu ve hele daimi sükutu... Bu sükut değil miydi ki tek mil milletimizin, tek mil medenî insanlığın en fevralı belâgatini bütün dünya üzerinde bir gün köpürmüş buldu?

Lâkin ne yapılabilir, mademki her ebedî deha, bir fanî dimağ içinde saklıdır; gönüllerimizi yırtan şu zalim hakikatten ruhlarımız ne kadar acı da duysa zihinlerimizin bir dakika bile mütehayyir olmasını doğru bulmayız.

Hepimiz gördük; mayıs, kürenin tizerine baharı yaymağa çalışırken şu şetaireli ayın on dokuzunda ve bir türlü zahmetle musibet ortasında Samsuna yollanan muazzam Türk dâhisi, bir vatan harabesi içinden çıkıyordu. Ve çıkarken talihin en gadar sitemine uğramış bir toprakta ve bir devlet viranesinin enkazı üzerinde yepyeni bir Türk yurdu kurmağı düşünüyordu.

Unuttuk mu? Asla ve hiç bir dakika!

Geçen yıllar bütün eziyetleri ve bütün şeref ve muvaffakiyetleri ile hatırlamızıdır. Şüphemiz yok ki değerbilir milletimizin bugünkü gençliği ile bütün gelecekte yetişecek Türk nesilleri dahi aynı hatıraları, tarihini en kıymetli zafer ve ibret destanını diye ezberleyeceklerdir.

Atatürk, yese mağlûp olmadığı içindir ki her düşmana galip geldi. Bu nükteyi Türk gençliği her zaman hatırlamalıdır.

Fazıl Ahmed Aykaç

(Devamı 13 üncü sahifede)

Yeni romanımız

ÇETE

Yazan: Refik Halid

Bugün altıncı sahifemizde

19 Mayıs spor ve gençlik bayramı dün, memleketin her tarafında olduğu gibi, şehrimizde de büyük merasimle kutlanmıştır. Bayram münasebetile şehrimiz büyük meydanlarına vezizeler asılmış, her taraf bayraklarla donanmıştır. Halkın spor ve gençlik hareketlerini takib edebilmesi için Beyazıt, Taksim ve Kadıköy meydanlarına hoparlörler konmuştur. Daha sabahın pek erken saatlerinde sokaklar kalabalıklaşmağa, herkes semtine yakın meydana gitmeğe başlamıştı. Saat 8 de şehrimiz üzerinde

uçan iki tayyare Cumhuriyet Halk Partisi genel sekreterliğinden gelen vezizeleri muhtelif semtlere atmışlardır.

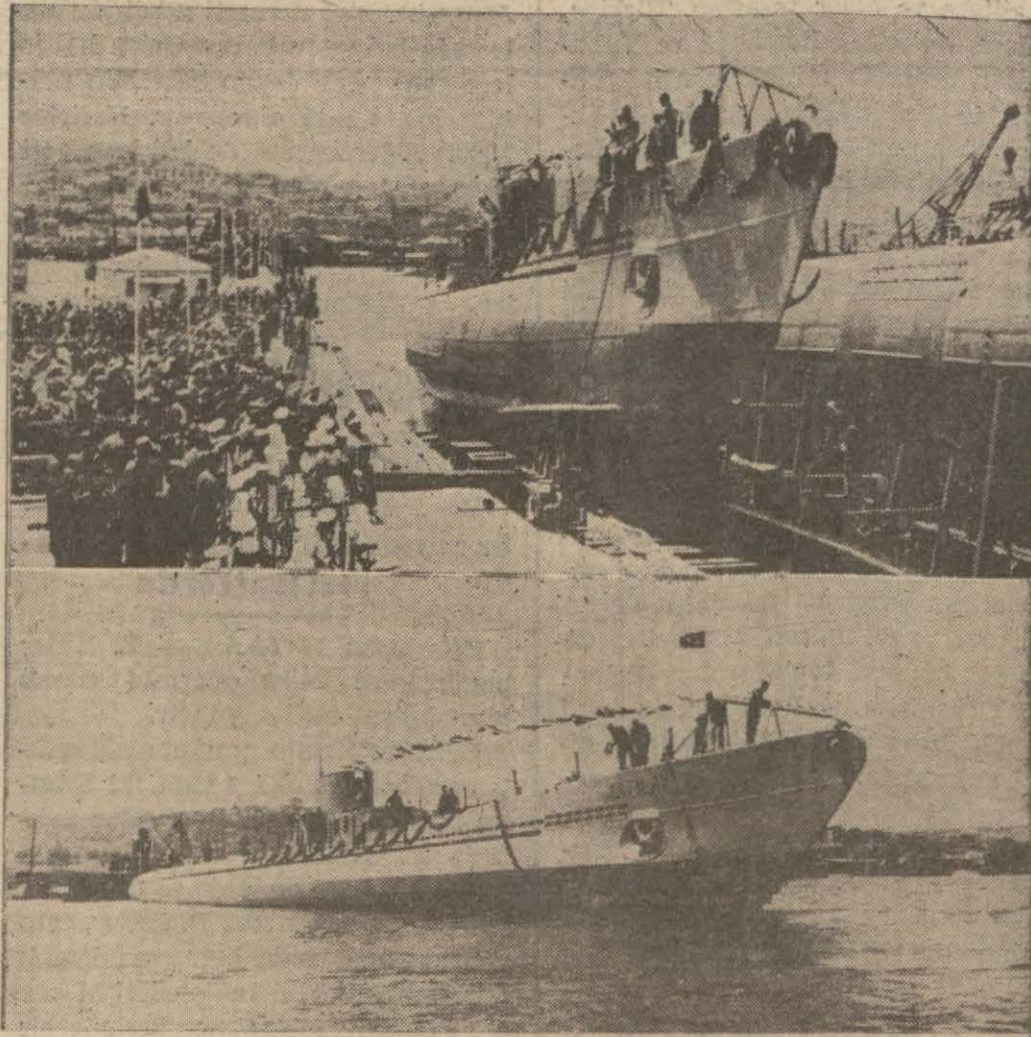
Kadıköy stadyomunda

Kadıköy stadyomu sabahleyin erkenden dolmuştu. Her tarafı bayraklarla süslenmiş olan stad, iğne atılma yere düşmeyecek halde idi. Merasime iştirak edecek olan okullar saat 8,30 dan itibaren harekete hazır bir halde Kadıköy ve Haydarpaşa iskeleleri civarlarında toplanmışlardı. (Devamı 9 uncu sahifede)

Haliçte sevinçli bir gün

Dün Aatılay denizaltı gemimiz merasimle suya indirildi

Aatılay Türk ve Alman işçilerinin beraber inşa ettikleri bir teknik şaheserdir

Aatılay kızakta ve denize indirildikten sonra

(Yazısı sekizinci sahifede)

Atatürke tazim

Reisicümhur, Bayan İnönü, Meclis Reisi dün Ebedî Şefin mezarına buketler koydular

Ankara 19 (A.A.) — Reisicümhur İsmet İnönü ve Bayan İnönü, 19 Mayıs stadyomundaki merasimi müteakib B. M. Meclisi Reisi B. Abdülhalik Renda ile beraber Atatürk'ün Etnografya müzesindeki muvakkat medfenine gitmişler, sevgili ve Ebedî Şefin mezarına tazimle buketler koymuşlardır. Bu ziyarette Riyaseti Cümhurun bütün erkânı, Dahiliye Vekili, Ankara Valisi ve kumandanları Reisicümhurun maiyetinde bulunmuşlardır.

Rahatsız bulunan Başvekil namına da Atatürk'ün mezarına bir çelenk konmuştur.

Ankarada bayram emsalsiz tezahüratla kutlandı

Millî Şef İnönünün stadı teşrifleri halkın coşkun saygı ve sevgi göstermelerine vesile oldu

Maarif Vekili bayramı güzel bir nutukla açtı ve çok alkışlandı

Ankara 19 — Ebedî Şef Atatürkün yirmi yıl önce Samsuna ayak bastıkları günün yıldönümü olan bugün, her sene olduğu gibi bütün yurd içinde Gençlik ve Spor bayramı olarak emsalsiz tezahüratla kutlanmıştır.

Merasime başlangıç saati olan 10 da Millî Şef İnönü ve Bayan İnönü stadyomu şereflendirmişlerdir.

Reisicümhurumuzun gelişleri stadı dolduran halkın coşkun saygı ve (Devamı 8 inci sahifede)

Yunan Kralının tedkik seyahatı

Kral Türk topraklarında hararetle selâmlandı

Atina 19 (A.A.) — Atina ajansı bildiriyor:

Yunan kralı Trakyadaki teftiş seyahatine devam ederek Eskeççe ve Demotuka şehir ve muntakalarını gezdikten sonra Pityon köprüsünden Türk topraklarına geçerek oradan Dikayon ve Ormenion ileri karakollarına gitmiştir.

Türk topraklarında Yunan kralına yapılan kabul Yunan topraklarındaki kadar hararetle olmuştur. Umumi müffetiş Kâzım Dirik ile Edirne kolordu kumandanı ve Yunan konsolosu kralı selâmlamıştır. Kral selâm (Devamı 13 üncü sahifede)

Dikkatler: İsim değiştirmeler

«Düşkünlerevi» tabiri bu müessesede oturanları tahkir etmek oluyor diye düşünlüğü için:

— Gene eski adını koyalım! - kararını vermişler. Tornistan etmişler; «Düşkünlerevi», «Darülaceze» olmuş. Şayet mesele mâna ise o da aynı değil mi? Yalnız arapçası...

Bu gibi isim değiştirmeler, ancak zarar doğurur. Bir müesseseye, bir sokağa hangi devirde ad verilirse, o, öylece kalsın. Hele o isim bir kere değiştirilmişse yenden eskisine avdet büsbütün abestir. Bahusus arapça harfi tarifi terkiplere...

Bugün

16

sahife

— Neden vedalaşıyor, otobüse mi binecek?
— Hayır, maça gidecek!

Dün Geceki ve Bu Sabahki Haberler

Son dakika

Türk - İngiliz itilâfı hakkında Belgradın fikri itilâf, Balkan antantının ahkâmına katiyen mugayir değildir

Belgrad 20 — Romanya Hariciye nazırı B. Gafenco, yarın Rumen - Yugoslav hududunda Yugoslav Hariciye nazırı ile görüşecektir. Bu ziyaret esnasında B. Gafenco'nun Belgradı son ziyaretinden beri cereyan etmiş olan beynelmîlîl hâdiseler ve Türk - İngiliz anlaşması mevzuu bahs edilecektir.

Resmî Yugoslav mahafilinde beyan edildiğine göre Türkiyenin Türk - İngiliz anlaşması ile giriştiği taahhüdler, Balkan antantının hükümlerine katiyen mugayir değildir.

İngiliz-Sovyet müzakeresi neden ilerlemiyor?

B. Chamberlain dün Avam Kamarasında bu hususta izahat verdi

Lord Halifax Moskovaya gitmiyor

Londra 19 — Avam kamarası bugün öğleden sonra toplanmış ve dış politika hakkında mühim müzakereler olmuştur. Müzakereyi eski Başvekil Lloyd Corç açmıştır. Lloyd Corç demiştir ki:

«Bugün Fransa ile İngiltere arasındaki münasebet 914 de olduğundan çok daha kuvvetlidir. Mussolini ve Hitler ne istediklerini söylemiyorlar, Rusyanın seyrice kalacağını, bundan istifade ile küçük devletleri birer birer ortadan kaldıracaklarını ümid ediyorlardı. Rusyanın vaziyeti bu politikayı durdurdu. Fransa ile olduğu gibi Rusya ile de anlaşma yapılmalıdır. Bu anlaşma yapılıncaya harb ihtimali onda bire düşecektir.

İşçi lideri Attlee taarruza karşı katı cephe alınması lüzumundan bahsetmiştir. Başveki B. Chamberlain şu beyanatta bulunmuştur:

«Had ve karışık bir zamanda siyasi vaziyet hakkında müzakereyi arzu etmezdim. Fakat hatiplerin nutuklarına cevap vereceğim.

Sovyet Rusya ile aramızdaki müzakere çok zorlukla ilerlemektedir. Hariciye Nazırı lord Halifax Cenevreye giderken yarın Parise uğrayacak ve Fransız ricalle temas edecektir. Bu temas esnasında taarruzun önüne geçmek için yapılan görüşmede ortaya çıkan güçlüklerin, Fransanın tavassutu ile izalesine çalışılacaktır.

Biz Sovyet Rusyanın, İngiltere ve Fransanın Polonya ve Romanyaya yaptığı şekilde garanti vermesini istiyoruz. Romanya ve Polonya taarruza maruz kahlırlarsa İngiltere ve Fran-

sa kendilerine yardım edecektir. Bu takdirde, talep vaki olursa Sovyetlerin de yardım etmeği kabul etmesini istedik. Sovyet Rusya «Bu yardım karşılıklı değildir» cevabını verdi.

Böyle bir hal olursa biz müdahale edeceğimizden Sovyet Rusyaya da yardım edilmiş olacaktır. İngiltere ve Fransanın yapmayacakları şeyi Sovyet Rusyaya yaptırmak istemiyoruz. Aramızda bir anlaşamamazlık vardır. Sovyetler teklifimizi kabul etmiyorlar. Fakat müzakereye devam ediyoruz. Aradığımız ittifak değil taarruza karşı müdafaaadır. Ortaya çıkan güçlüklerden çok müteessirim. B. Potemkin Cenevreye gitmiş olsaydı lord Halifaxla görüşmüş olurdu.

Almanya ile daimî bir sulh esası üzerinde görüşülebilir. Fakat bunun için Almanya stratejik düşüncelerden uzaklaşmalıdır. Son zamanlarda ortalıkta taarruz emareleri görülmemesi taarruzdan vazgeçildiğini gösteriyor ki bunu memnuniyetle kaydediyorum.

Almanya ile aramızda müzakere edilecek müstemleke meselesi vardır. İngilterenin bu meselede menfaatleri büyüktür. Bununla beraber İngilterenin en büyük menfaati sulhün muhafazasıdır.

Lord Halifax Moskovaya gitmiyor

Paris 19 (A.A.) — Selâhiyettar mahafil Londradan alınan malûmata atfen İngiltere hükûmetinin Lord Halifax'ın Moskovayı ziyaretini asla derpış etmemiş olduğunu beyan etmektedir.

Büyük bir kayıp

Kıymetli mütefekkir ve gazeteci Ahmed Ağaoğlu dün sabah vefat etti

Büyük ilim adamı Ahmed Ağaoğlu'nun dün sabah 71 yaşında vefat ettiğini büyük bir teessürle haber aldık. Ahmed Ağaoğlu memleketin fikir hayatında çok maruf bir sima idi. 1868 sesesinde doğmuştu. Tahsilini Rusyada ve Fransada yapmıştı. Gazetecilik etmiş, üniversitede uzun müddet Türk hukuk tarihi dersini okutmuş, yüzlerce talebe yetiştirmiştir. Ağaoğlu uzun müddet mebusluk etmiştir. Üstadın bir çok kıymetli eserleri vardır. Ağaoğluna aid hatıralardan iç sahifemizde bahsediyoruz.

Merhumun cenazesi bugün saat 11 de Teşvikiyedeki evinden kaldırılacak, saat 12 de Teşvikiye camisinde namaz kılındıktan sonra Feriköyündeki aile kabristanına defnolunacaktır.

Akşam Ağaoğlunun ailesi erkânına ve büyük bir uzvunu kaybeden fikir hayatı mensuplarına taziyelerini sunar.

Acıklı bir ölüm

Trabzon mebusu Süleyman Sırrı Gedik vefat etti

Bir müddettenberi rahatsızsız bulunan Trabzon mebusu B. Süleyman Sırrı Gedik'in dün akşam Kadıköydeki evinde vefat ettiğini teessürle haber aldık.

Birinci Büyük Millet Meclisindenberi Trabzon mebusluğunu yapan merhum, elli yılı geçen uzun zaman zarfında muhtelif yüksek memuriyet ve vazifelerde bulunmuş, Millî savaşın iptidasından sonuna kadar büyük bir Türk evladı olarak ilk safta iş görmüştür.

Herkesin hürmet ve takdirini kazanmış olan merhumun cenazesi bugün Kadıköy, Münhürdar caddesinde 42 numaralı evinden saat ikide kaldırılacak ve motörlerle İstanbulla geçirilerek Yenicecamide namaz kılındıktan sonra Edirnekapi Şehidliğine defnedilecektir. Merhumun ailesine beyan taziyet eyleriz.

Fransız âyanı Hariciye encümeninde

Fransa ile Türkiye, Rusya, Polonya, Romanya ve Yunanistan arasındaki müzakereler

Paris 19 (A.A.) — Âyan Hariciye encümeninde reis Berenger umumî siyaset hakkında beyanatta bulunmuştur:

Berenger, bir taraftan Fransa ve İngiltere ve diğer taraftan Türkiye, Rusya, Polonya, Romanya ve Yunanistan arasında müzakerelerin müsait bir şekilde ilerlediğini kaydettikten sonra müşterek Türk - İngiliz beyanamesinin imzasını hatırlatmış ve bir harp takdirinde karşılıklı yardım paktının bunu takip edeceğini, İskenderun sancağı hakkında iki hükümet arasında anlaşma hasıl olur olmaz Fransa ile Türkiye tarafından da mümâsil bir vesikanın imza edileceğini söylemiştir.

Bir üçler anlaşmasının akdi için Rusya ile yapılmakta olan müzakerelere gelince, Hariciye encümeni reisi, İngiliz - Fransız - Rus noktai nazarlarının birbirine yakınlaşmakta olduğunu ve önümüzdeki Milletler Cemiyeti konseyi toplantısının Polonya, Yunanistan ve Romanya da dahil olmak üzere muhtelif devletlerle nihai anlaşmanın yapılmasını tacil eyleyeceğini bildirmiştir.

Encümen reisi, müteakiben Yugoslavya, Macaristan ve İspanyanın vaziyetleri hakkında da beyanatta bulunmuş ve Milâno paktına dair malûmat varmıştır.

Kırşehirde elektrik fabrikası Kırşehir 19 — Nafia Vekili buradaki elektrik fabrikasını merasimle açtıktan sonra Ankara'ya dönmüştür.

İngiliz Başvekilinin beyanâtı

B. Chamberlain, Türk Milletini ve onu idare edenleri methüsenâ ederek dedi ki:

«Bir harbe sürüklendiğimiz takdirde Almanyanın civarında bize bütün kuvvetleriyle yardımedecek büyük ve erkek bir milletin bulunduğunu düşünmek memnuniyet verici bir hâdisedir.,,

Londra 19 (A.A.) — Chamberlain bugün Avam Kamarasında beyanatta bulunarak Türkiyeden bahsetmiş ve Türk milleti ile onu idare edenleri methüsenâ eyledikten sonra demiştir ki:

«İngiliz - Türk müzakereleri öyle bir menfaat ve görüş beraberliği göstermiştir ki, iki hükümet anlaşmış olduklarını 12 mayısta ilân etmişlerdir. Bu anlaşmanın karşılıklı mahiyetine büyük bir ehemmiyet veriyorum.

ruz. Bir harbe sürüklendiğimiz takdirde Almanyanın civarında bize bütün kuvvetleriyle yardım edecek büyük ve erkek bir milletin bulunduğunu düşünmek memnuniyet verici bir hâdisedir.

Chamberlain İngiliz - Türk anlaşmasının şümûlünden bahsederek bu anlaşmanın Akdenizde olduğu gibi Balkanlarda da tatbik edileceğini ve uzun müddetli bir muahede ile bu anlaşma ahkâmının teyit olunacağını söylemiştir.

Madridde dün büyük geçid resmi yapıldı

15 bini İtalyan, 2500 ü Alman olmak üzere 220 bin asker geçti

Madrid 19 — General Franco bu sabah resmen Madrid'e girmiş, doğruca şeref tribününe gitmiş ve derhal askeri geçid resmi başlamıştır. Şehir baştan başa bayraklarla süslenmiştir.

Geçid resmine 15,000 i İtalyan ve 2,500 ü Alman askeri olmak üzere 220,000 asker iştirak etmektedir. Geçid resmini görmek için eyaletlerden Madrid'e gelen halkın miktarı 400,000 kişi tahmin edilmektedir. İspanyada bulunan İtalyan ve Alman askerleri, zafer şenliklerinden sonra İspanyadan ayrılacaklardır. On sekiz bin İtalyan muharibi pazar günü beş vapurla Napoliden hareket ederek Cadite gidecektir.

Madrid 19 (A.A.) — Geçid resminden sonra muzika krallık marşını

çalmış ve general Franco açık bir araba ile ve halkın alkışları arasında caddelerden geçerek krallık sarayına gitmiş ve orada nazırlarla bir çok generalları yemeğe alkoymuştur.

İngiliz - İspanyol müzakeresi Paris 19 — İngilterenin Madrid sefiri geçid resminde bulunmuştur. Geçid resmi İspanyada yeni bir politikaya başlangıç olacak mıdır? Her halde İngiliz diplomasisi Madridde büyük faaliyetle çalışıyor. Yakında İngiltere ile İspanya arasında mühim siyasi konuşmalar olması muhtemeldir.

Şenlik iki gün sürecek

Madrid 19 — Zafer şenlikleri iki gün sürecektir. Madrid süslenmiş, her taraf donanmıştır.

Japonya nezdinde müşterek protesto yapıldı

Japonlar Koulangsouya çıkardıkları askerleri geriye çekmeğe başladılar

Tokyo 19 — İngiltere, Amerika ve Fransa sefirleri, Koulangsouya Japon askeri çıkarılması münasebetiyle Japon hariciye nezareti nezdinde protestoda bulunmuşlardır. Gelen haberlere göre çıkan Japon askerinin mühim kısmı geri alınmıştır. Hariciye Nazırı diğer kısmın da tedricen geri alınacağını söylemiştir.

Tokio 19 (A.A.) — Japon matbuatı, İngiliz ve Fransız bahriye askerlerinin Koulangsou'ya çıkarılmış ol-

masını şiddetli bir lisanla tenkid etmektedir.

Gazeteler Japon hükûmetinden derhal mukabelede bulunmasını istiyorlar.

Çinliler üç mühim noktayı geri aldılar

Şunking 19 (A.A.) — Çin kuvvetleri Şansi eyaletinin garp muntakasında üç mühim noktayı yeniden ele geçirmiş ve Yüçing çarpışmasında 800 Japon askerini imha etmiştir.

Hitlerin teftişleri

B. Hitler Ren nehrinin kenarına geldiği sırada sahil üzerinde bir Fransız tayyaresi uçuyordu

Efferingen 19 (A.A.) — B. Hitler bugün garp istihkamlarının cenub muntakasını teftiş etmiştir.

B. Hitler Kehlin cenubundaki zırhlı mevzilere geldiği sırada iki Fransız tayyaresi mütemadiyen Ren nehrinin sol sahilii üzerinde uçuyordu. Fransız mevzilerinde de şaşılacak bir asabiyet görülmüyordu. B. Hitler, tam nehrin kenarında bulunan kapalı mevzilerden birini teftiş ederken karşı sahildeki Fransız mevzilerinde bir mitralyözün ateş vaziyetine getirildiği görülmüştür. Bu, Alman hatlarında tebessüm uyandırmıştır.

İngilterede mecburî askerlik

Kanun katı olarak büyük ekseriyetle kabul edildi

Londra 19 (A.A.) — Avam kamarası üçüncü okunusunda mecburî askerlik kanunu projesini katı olarak 130 reye karşı 377 rey ile kabul etmiştir. Avam kamarası aynı zamanda yardımcı kuvvetler hakkındaki kanun projesini de kabul etmiştir.

Londra 19 (A.A.) — Avam kamarası, üçüncü okunmasını müteakip askeri antreneman kanununu 130 reye karşı 337 rey ile kabul etmiştir.

Londra 19 (A.A.) — 138 sendikaya mensub binden fazla murahhasın iştirak ettiği bir toplantıda, bugün mecburî askerlik protesto edilmiştir.

Zorlu bir kadın

Burgazda kıskançlık yüzünden cerh

Burgaz adasındaki sanatoryomda abçı Hüseyinin karısı Vasiye, kocasını aynı yerde çalışan Semiha ile münasebet peyda ettiği zannına kapılarak dün sanatoryoma gidip kocasının yastığının altından tabancasını almış ve kavgaya tutuşmuştur. Hüseyin karısının elinden tabancayı almak isterken silâh ateş almış ve çıkan kurşun kendisini elinden yaralamıştır.

Bundan sonra Vasiye, Semihayı da tabakla başından yaralamıştır. Bu iki yaralama vakası etrafında tahkikat yapılıyor.

Samsun sergisi

Samsun 19 (Akşam) — Samsun yerli mallar sergisi bugün merasimle açılmıştır. İngiltere kral ve kraliçesinin seyahati

Montreal 19 (A.A.) — İngiliz Kralı ve Kraliçesi şerefine yapılacak şenlikleri görmek üzere buraya iki milyon kişi gelmiştir.

İtalyan - Alman askerî paktı

Askerlik, iktisadî meseleler ve harb iktisadiyatı ile meşgul olacak 3 komisyon teşkil edilecek

Berlin 19 (A.A.) — Havas ajansı muhabininin iyi malûmat alan mahafiliden öğrendiğine göre bu ayın 22 sinde imzalanacak olan Alman - İtalyan siyasi ve askerî paktı üç komisyon teşkilini derpış eylemektedir. Bu komisyondan biri askerlik işleriyle, diğeri iktisadî meselelerle ve üçüncüsü de harp iktisadiyatı ile meşgul olacaktır.

Sulh zamanında olduğu gibi harp zamanında da İtalyan işçilerinin Almanyada çalışması mühim bir rol oynayacaktır.

Roma 19 (A.A.) — İtalya Hariciye Nazırı Kont Ciano Berline gitmek üzere Cumartesi sabahı saat 8,30 da Romadan hareket edecektir.

AKŞAMDAN AKŞAMA

Milli ve beynelmilel
meşhur eserler

3'unların hülâsalarını yapmak zararlı mıdır, faydalı mıdır?

Bir münekkik arkadaşımız diyor ki: — Son zamanlarda «roman hülâsaları» diye bir edebiyat çeşidi çıktı. Kim icad etti bunu? Nereden çıktı bu? Koskoca bir kitabı bir nuvel bül-yükliğünde hülâsa ediyorlar. Bir çok hususiyetleri kayboluyor. Hem efendim, kari tembelliğe teşvik bu... Öyle ya: Bir romanı okumak, emeğe mütevakıftır. Fikir ve his böylelikle bir jimnastik yapıyor. Halbuki bu usulle kolayca mevzuu öğrenivercekler. Kitabı okumuş gibi salonlarda ukalâlık yapacaklar... Kim icad etti bu usulü?

Eyvah! Cezası mı var acaba?... Bir kaba-hat yapmış gibi saklanayım mı? Mahcubiyetle söylüyeyim ki, bu benim icadımdır. Karilerim, arada sırada AKŞAM'da nümunelerini görüyorlar.

Modern romanları - müellif ve eser ismi göstererek - kısaltıyorum. «Yeni Mecmua» da da dünya şaheserlerini aynı surette hülâsa ediyorum: «Madam Bovari», «Dorian Gray'in portresi», «Belki evet, belki hayır» gibi kitapları iki üç sahifecinin içine sığdırdım. Daha doğrusu bunu bir arkadaşımla birlikte hayli zahmetle yapıyoruz.

Bir romanı bir film senaryosu, bir piyes haline getirmek caiz de, böyle-si niçin değil? Evet muhakak ki hülâsalarla kıymet eksilir. Fakat Luvi müzesinde koskoca duvarı kaplıyan yağlı boya bir levhanın fotoğrafla el ayası kadar röprodüksiyonunu yaptığınız zaman da değer azalır. Üstelik renkler görünmez. Fakat, müzeleri gezemiyenler de bu sayede pekâlâ filânca ressamın şaheserleri hakkında - velev eksik - malûmat edinmiş olurlar. Sonra imkân düşerse, gidip asıllarını görürler.

«Münekkik arkadaşımın, itirazına rağmen ben' bu yola devam ederek küçük bir hizmet ettiğimize kail oluyorum.

Kendimizi müdafaa mecburiyetinde kalıyorum.

Şayed:

— Fena yapıyorsunuz... Müellif öyle dememiş, siz o havayı veremiyorsunuz!... - demek vaziyeti varsa tenkidin böylesini kabule şayan görürüz; daha dikkatli çalışınız.

Fakat bugünkü günde, her dildeki binlerce eseri bir hamlede türkçeye geçirmek; eskiden basılanları da gene bir solukta ıslah ile yeni harflere çevirmek kabil olamıyor. Halbuki dikkat ediyorum: Ecnebi dilinde bir roman okuyan, evinde eşine dostuna mevzuu anlatırsa tipleri tarif ederse zevkle dinliyorlar. Bu işi yazarak yapmak niçin hata olsun?

Umumiyetle bizde şöyle bir vaziyet de dikkati celbeder: Filânca müellifin ismini, hattâ tercümei haîni ve bir kaç eserinin adını biliriz. Hattâ:

— Güstav Flober Madam Bovari'yi yirmi senede yazmış. O kadar titizmiş ki geceleyin kalkar, bu kelime bu pasajda yakışmadı diyerek mumu yakar, müsveddelerde değişiklik yapmış... - tarzında, edebiyatçılar ef-saneler anlatırlar; fakat asıl eser hakkında habbe kadar malûmat yoktur.

Bu hülâsalar, - şaheserlerin muh-

ŞEHİR HABERLERİ

Çubuklu köşkü

Kral Zoguya
tahsis edildiği
doğru değil

Dün bir gazete, eski Arnavutluk kralı Ahmed Zogunun şehrimizde yerleşme karar verdiğini ve esham, tahvilât müstesna olarak servetinden iki buçuk milyon altını millî bankalarımızdan birine yatırdığını, Belediye tarafından geçen sene satın alınan Çubukludaki Abbas Hilmi paşa köşkünün de Krala tahsis edileceğini yazıyordu.

Bu haber üzerine tahkikat yaptık. Kral Zogu namına bankalarımıza iki buçuk milyon altın yatırıldığı haberi doğru değildir.

Çubukludaki Hidiv köşküne gelince, Belediye reisliğinden yaptığımız tahkikata göre bu haber de tamamiye asılsızdır. Köşkü kiralamak üzere Belediye bir müracaat yapılmadığı gibi Belediye de binayı kiralamak fikrinde değildir. Geçenlerde köşkü ve korusunu gezen Vali ve Belediye reisi Dr. Lütfi Kırdar, Belediyenin bu binadan ne suretle istifade etmesi kabil olduğunu tedkik etmekte. Köşkün bir otel veya gazino haline konulması çok muhtemeldir. Belediye yakında katî kararını verecektir.

Diğer taraftan Kralın maiyeti erkânı da kendisinin Çubukluya nakledeceği haberinin doğru olmadığını söylemiştir.

“30 Arkadaş 300,000
lira kazandı!”

Müsabakamıza iştirak edecek karilerimizin dikkatine:

Bu müsabakamıza âid resim ve kuponların neşri bittî. 30 arkadaştan hangisinin yaptığı işi beğendinizse yalnız o resmi, biriktirdiğiniz 30 kuponla beraber:

31 Mayıs 1939 çarşamba günü akşamına kadar «Akşam gazetesi resimli müsabaka memurluğu» adresine gönderiniz.

Adreslerin açık yazılması ve kuponların tam olması şarttır. Her eksik kupon için 5 kuruşluk pul kabul edilir.

teşem kubbelerini değilse bile - işte o habbeciği verebiliyor, sanırım. Bir taraftan asılları tercüme edile-dursun, diğer yandan da böyle kısaltılmış şekillerin eski türkçe telifat hakkında bile muvafık olacağı kanaatini besliyorum.

(Vâ-Nû)

Fatih halkının
Validen bir ricasıSaraçhane ile Fatih
arasındaki kısa
bulvarın da tanzim
edilmesini istiyorlar

Fatihte oturan karilerimiz yazıyorlar:

Taksimle Harbiye arasındaki bulvarın çiçeklendirilerek güzelleştirildiğini imrenerek seyrediyoruz. Biz Fatih halkının da güzelleştirilmeğe pek elverişli, fakat kendi haline terk edilmiş bir bulvarımız vardır: Saraçhanebaşından Fatihe kadar uzanan yüz metrelik bulvar.

Büyük ağaçlarla daima serin bir gölgelik olan bu yüz metrelik sahanın zemini yıllardanberi âdeta yürüneyecek hale gelmiştir. Halbuki semtimizin bir süsü de burasıdır. Taksim ile Harbiye arasını güzelleştiren vallimize bizim küçük bulvarımızı da hatırlatmanızı rica ederiz. Burasını da girin bir hale getirirsem semtimiz bir kat daha şenlenecektir. Valimiz bizi mahzun bırakmak istemez elbette.

Tramvay, elektrik

Yokuş yerler için etobüs
tercih edilecek

Tramvay, tünel, elektrik müesseselerinin Belediyeye devri hakkındaki kanun lâyihasının bu hafta içinde Büyük Millet Meclisinde müzakere edilmesi bekleniyor. Bu takdirde en geç bir hesapla bu müesseseler haziran birden itibaren Belediyeye geçeceklerdir.

Müesseseler Belediyeye geçtikten sonra elektrik fabrikasında yeni kazanlar lâvesi suretile yapılan ıslahatın başka elektrik şebekesinin ıslahı ve elektrik istihsal kudretinin artırılması için de geniş bir proje tatbik edilecektir.

Bundan başka tramvay ve tünel şebekelerinin ıslahı için de ayrıca bir proje yapılacaktır. Belediye, şehirde otobüs işletmek kararında olduğundan yeni otobüs servisiyle tramvay şebekesinin birbirini tamamlayıcı surette olmasını temine çalışacaktır. Tramvay şebekesinden düz sahada bulunanlar, ihtiyaca göre uzatılacak, fakat şehrin yokuş ve iniş olan yerlerine otobüs işletilmesi tercih edilecektir. Gazi köprüsünün inşasından sonra Taksim ile Şehzadebaşı arasındaki yeni köprüden geçecek yol üzerinde tramvay yerine otobüs işletilmesi muhtemeldir.

Dört hırsız yakalandı

Polis, Samatya'da Mehmed ve Salımlı, Kasımpaşa'da İsmail ve Ali isimlerinde dört hırsız yakalamış ve mahkemeye vermiştir.

İstimlâk işi

İstimlâk müdürlüğü
hazıranda
işe başlıyor

Yeni teşkil edilen Belediye istimlâk müdürlüğü 1 hazirandan itibaren istimlâk işleriyle uğraşmağa başlayacaktır. İstimlâk müdürlüğü evvelâ eskiden cereyan etmiş istimlâk muamelelerinin tasfiyesi işle meşgul olacaktır.

1 hazirandan itibaren şimdiye kadar harita müdürlüğünün de iştirakile bir komisyon tarafından idare edilen istimlâk muamelelerini ele alacaktır. Bunlar arasında Eminönü ikinci istimlâk haritasına dahil bulunan emlakın istimlâki, üç küsur milyon mütedavül sermaye ile şehrin imâr plânını tahakkuk ettirmek üzere yapılacak istimlâk işleri vardır.

Belediye istimlâk işlerini programlaştırmak istediğinden bu prgram muayyen zamanlara göre taksim edilerek tatbik edilecektir. Yapılacak istimlâk programı için şehircilik müte-hassısı B. Prost'un da mütalâası alınacak ve İstimlâk kanununda yapılacak tadilat, etrafındaki hazırlanan kanun lâyihasının katıyet kesbetmesi beklenmektedir.

Konservatuvar

Daha faydalı bir şekle
konması düşünülüyor

Belediye, İstanbul konservatuvarını ıslah etmek üzere mütehasıslardan mürekkep bir heyet teşkil etmiştir. Fakat konservatuvarın müstakbel vaziyeti hakkında alelacele bir karar verilmesine imkân olmadığın-dan 939 bütçesile de müessesenin vaziyeti olduğu gibi bırakılmış ve 80 bin liralık bütçesi kabul edilmiştir.

Konservatuvar tesis edildiği gündenberi arzu edildiği gibi randıman vermemiştir. Mütehasısı heyetin vereceği karar henüz belli olmamakla beraber Belediye konservatuvarı daha faydalı bir şekle sokmak fikrindedir. Bunun için konservatuvar teşkilâtından bir bando, bir de senfonik konserler verecek iki musiki grubu teşkil edilecek ve bütçeden tasarruf edilecek para ile Avrupaya tahsile talebe gönderilecektir. Bu takdirde İstanbulda ayrıca bir konservatuvar müessesesine hacet kalmıyacaktır. Eski Türk klâsik eserlerini tasnif etmek ve plâga almak için mütehasıslardan mürekkep heyet vazifesine devam edecek-tir.

Bu tasavvur - konservatuvarın vaziyetini tedkik eden heyetin de kararı-na iktiran ederse - ancak 940 bütçesile tatbik sahasına konacaktır.

SOHBET
Edebiyat

TELİF HAKKI. — Muhterem Halide Edib - salı günkü yazısında - bizim Avrupa edebiyatlarından alacağımız henüz çok şey bulunduğundan Bern mukavelesine iştirakimize taraftar olmadığını söylüyordu. Bu meseleden Neşriyat kongresinde pek bahsedilmedi; orada ancak bizim millî telif hakkı kanunumuzun bazı maddelerinin değiştirilmesi görüşüldü. Bey-nelmîlel telif hakkı meselesi de açıl-saydı zannederim kongre âzasının büyük bir ekseriyeti, Bayan Halide Edip gibi, Bern mukavelesine iştirakimizi münasib görmediklerini bildirirlerdi. Avrupalı muharrirlerin romanlarını, hikâyelerini, ilim ve fen kitaplarını kendilerine para vermek-sizin tercüme edebiliyoruz; böyle bir imtiyazdan kendi rızamızla vazgeçmek doğru olur mu?...

Dört beş yıl evveline gelinceye kadar ben de bu lâınaatte idim. Fakat sonra, Bern mukavelesine iştirak etmemenin faydaları kadar zararları da olduğunu anladım. Avrupalı muharrirler Türk muharrirleri ile Türkiyede rekabet ediyorlar. Tiyatromuza bakın: İstanbul Şehir tiyatrosu, geçen kış zarfında ancak iki tane yerli eser oynamış; ötekiler hep tercüme veya adapte, bunların da en büyük kısmı yeni eserler. Yerli komedi veya dram Türk sahnesinde rağbet görmüyor diye hemen fransızcadan veya almandan piyesler tercüme ettiriliyor. Türk muharriri Türk sahnesinde eserini oynatamazsa acemilik devresini nasıl geçirecek? Kaba-hatlerini, eksikliklerini anlaması ve tashih etmesi için eserini sahnede görmesi lâzımdır. Buna imkân bırakılmıyor.

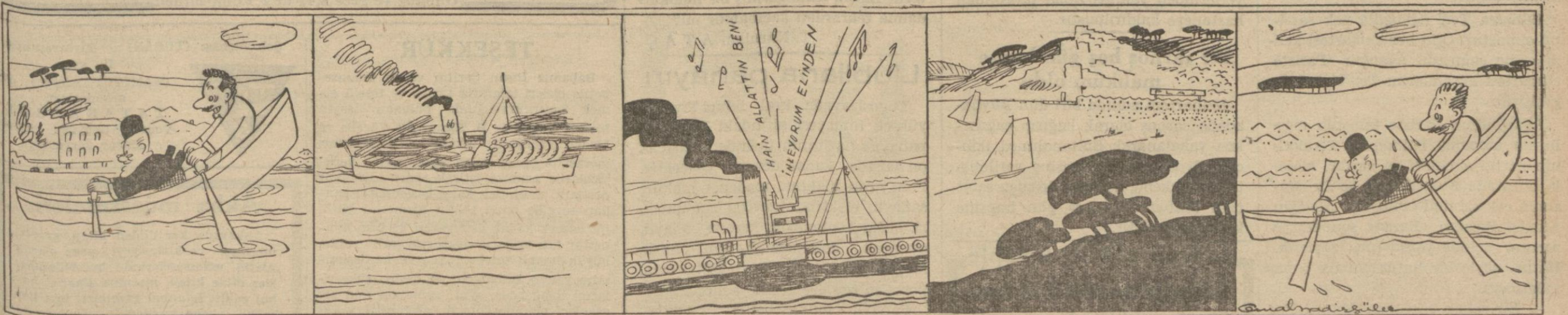
Roman, hikâye edebiyatımıza bakın. Gerçi yazılarını gazetelere ve mecmualara kabul ettirip sonra kitap halinde bastırabilen birkaç romancı-mız ve hikâyecimiz var. Fakat gençler pek zorlukla muvaffak oluyor. Gazetelerimizin çoğu hikâyelerini, hattâ romanlarını frenkçeden tercüme veya adapte ettirmeye daha muvafık buluyor. Bu hâl devam ettikçe Türk muharrirlerinin ilerlemesine, yazısının ticarî kıymetini yükseltmesine ve geçimini kalemi ile temin etmesine imkân yoktur. Gümrük tarifeleri yerli malı himaye ediyor; fakat yerli muharririn emeği himaye edilmiyor. Bizim, yani Türk muharrirleri arasında birkaç kişinin, Bern mukavelesine iştirakimizi istememiz Avrupalı muharrirlerin menfaatlerini korumak için değildir; yalnız Türk muharrirlerinin menfaatini düşünüyoruz. Frenkçeden tercüme veya adapte edilecek hikâyelerin, romanların gümrükten geçip gümrük resmî vermesini istiyoruz.

Avrupa edebiyatlarına ihtiyacımız yok mu? Elbette var; onu inkâr et-medik. Onların birçok kitaplarını tercüme edip memleketimize tanıtmamız lâzımdır; zaten dilimizin inkişafı, yeni mefhumlarla zenginleşmesi için de tercüme faaliyeti zaruridir. Fakat Bern mukavelesine iştirak etmemek bizde mütercimi de himaye etmiyor. Fransızca gündelik gazetelerdeki hikâyelerin veya polis, macera romanlarının tercümesi ile mütercim yetişmez, bir tercüme kütüphanesi vücud

Nurullah A T A Ç

(Devamı 4 üncü sayıfede)

Bay Amca Boğaziçinde!..

— Şirketihayriye Boğaziçini canlandır-mak için sarfettiği emeği Hayırsızadaya sarfetseydi vallahi gülistan olurdu bay Amca...

... Kaç yıldır Boğaziçinde ev yaptıran-lara bedava harç taşır, durur...

... İki senedenberi de Boğaziçi halkının musiki ihtiyacını karşılıyor!...

... Bu sene de Boğazda bir plâj açıyor-muş!... Fakat bena öyle geliyor ki şirket hoparlörlerle musiki ihtiyacını ne derece tatmin ediyorsa...

... Bu plâjla da halkın deniz ihtiyacını o derece karşılayacak!... Malûm a Boğazın suları soğuk olur!...
B. A. — Öyle amma plâj, kanı kaynı-yamlar içindir!..

Ağaoğluna ait hatıralar

**Kıymetli ilim adamı hayatında
bir çok fırtınalar geçirmişti**

**Ağaoğlu Pariste Pastör, Mopasan
Pol Burje, Ten ile tanışmıştı**

Fikir hayatımız büyük bir uzvunu daha kaybetti: Ahmed Ağaoğlu dün sabah vefat etti.

Ağaoğlu ilim hayatımızın en maruf simalarından biriydi. Binlerce talebe yetiştirmişti. Daha pek genç yaşında iken politika ve mücadele hayatına atılmıştı. Senelerce gayet fırtınalı bir hayat sürmüş, hattâ idama mahkûm olmuştu.

935 yılındanberi muhtelif fasıllarla hastalanan üstadı ara sıra ziyaret eder, onun hakikaten çok meraklı olan hatıralarını dinlerdim. Ağaoğlu kendisine sık sık nefes darlığı gelmesine rağmen eski hatıralarını tatlı tatlı anlatırdı.

Onu tanıyanlarca meşhur bir hususiyeti vardı. Gece saat ikiye, iki buçuğa kadar kitab okur, çok geç vakit uyurdu. Yatağının yanında cild cild kitaplar dururdu. Gündüzleri de çok geç uyanırdı. Bunun için ne zaman üstadı ziyarete gitsem kendisini henüz yatağından kalkmış göğsüne dokunmasını diye hususî olarak yaptırdığı sigaralarından birini içerek öyle şeyler anlatırdı ki meraklı ve mesleğine düşkün bir gazeteci için bunları büyük bir zevkle dinlemeye imkân yoktu.

İşte bu ziyaretlerden birinde Ağaoğlu bana Paristeki talebelik hayatını anlatmıştı.

Ağaoğlu Mopasan ve Pastör

Ağaoğlu Rusyadaki babasından ayrılıp tahsil için Parise geliyor. Henüz 20 - 21 yaşındadır. Babası Rusyadan kendisine 40 ruble gönderiyor. Bu para ile kit kanaat geçinip gidiyor. Hocası meşhur Renandır.

Renan bir gün bu 21 yaşındaki çalışkan talebesini yanına çağırıyor:

— Sizi ilim ve edebiyat düşkünü, meşhur ve zengin bir kadına gönderceğim... diyor. Bir kart yazıyor ve:

— Bunu bulvar Rezitalyende oturan madam Adama götürünüz... diyor.

O zaman madam Adam Parisin en zengin ve kıbar kadını... Edebiyat ve ilim hayatının bütün meşhur simaları onun salonunda toplanıyor.

Madam Adam genç talebeyi büyük bir nezakete kabul ediyor. Bu zengin kadının himaye ettiği bir çok büyük mecmualar vardır. Ağaoğlu da o zaman yeni yeni yazı yazıyor. Madam Adam genç talebenin yazılarını himaye ettiği mecmualarda neşrettiriyor.

Pariste bulunduğu sıralarda Ağaoğlu madam Adam'ın çok büyük yardımlarını görmüştür. Ağaoğlu da kadirdir bilir bir insandır. Madam Adam hayatının sonuna kadar unutmamıştır. Onun için bir çok yazılar yazmıştır.

Uzun zaman birbirleriyle mektuplaşmışlardır. Madam Adam öldüğü zaman Ağaoğlu onun hakkında uzun ve çok sitayişkârane bir makale yazmıştır.

Ağaoğlu madam Adam'ın salonunda Fransanın en büyük fikir ve edebiyat adamlarıyla tanışmıştır. Bunlardan biri meşhur Mopasandır. Ağaoğlu, madam Adam, Mopasana takdim etmiştir.

Gene aynı salonda Ahmed Ağaoğlu meşhur Pol Burje, Ten ve Pastörle tanışmıştır.

Bilhassa Ten Ağaoğlu'ne pek samimi olmuştur. Onu her cumartesi kendine evine çağırırdı. Ağaoğlu Pariste cumartesi akşamlarını Ten'in evinde geçirirdi.

Ağaoğlunun Pariste tanıştığı meşhurlar arasında İttihad ve Terakkinin maruf simaları da vardır. Meselâ bu arada Ahmed Rıza ve Dr. Nâzımî çok samimi olmuştur. Ağaoğlu Ahmed Rızanın Pariste son derece zaruret içinde yaşadığını söylerdi. Hattâ şöyle bir hatırasını da bana anlatmıştı:

— Bir sabah erkenden Ahmed Rızaya rasgeldim. Elbiseleri bumburuştu. Gözleri uykusuz ve iztiraplı bir gece geçirdiğini gösteriyordu.

Ağaoğlu Ahmed

— Bu halin nedir? dedim.

— Evimin kirasını veremedim. Ev sahibim eşyalarımı dışarıya attı. Ben de Lüksemburg bahçesinde yattım... cevabını verdi.

Ağaoğlu idam mahkûmu

Ağaoğlu idama da mahkûm olmuştur. Bu hadisenin iç yüzü de şudur.

Ağaoğlu Rusyada bir gazete çıkarıyor. Ahî ve Ömer tarikatlerine karşı şiddetli bir mücadele açıyor. O zaman müftü şöyle müthiş bir fetva veriyor. Ve bu fetva gazetelerle de neşrolunuyor: «Ağaoğlunun kanını akıtmak helâldir.»

Bundan sonra Ağaoğlunun arkasında birçok silâhlı insanlar dolaşmaya başlıyor. Altı ay âdeta silâhlı bir kabile Ağaoğlunun peşinde dolaşıyor. Nihayet fetva geri alınıyor, Ağaoğlu da büyük bir tehlikeden kurtuluyor.

Bir buçuk günde iki yumurta

Ağaoğlu hayatında çok zaruretil günler geçirmiştir. Bilhassa Maltada sürgünde iken... Bu zamanlar Ağaoğlunun en sıkıntılı günleridir. Ekseriya bir buçuk günde iki yumurta ile nefisini körleştirdiği olurmuş. Hattâ bu iki yumurtanın bulunmadığı günler de geçirdiğini üstad bana söylemişti.

Maltadan döndükten sonra Ağaoğlu evini yanmış ve ailesini perişan olmuş bir vaziyette bulmuştur. Ankaraya gitmek istediği halde yol parası bulamamıştır. Bunun üzerine Atatürk, o zaman Maarif Vekili olan B. Hamdullah Suphi vasıtasıyla kendisine 300 lira göndertmiştir.

Ağaoğlu bu paranın 250 lirasını ailesine bırakmış ve geri kalanı da yol harçlığı yapmıştır.

Ağaoğlunun ölümü fikir hayatımız için hakikaten çok büyük bir kayıptır.

Hikmet Feridun Es

**Sıcak su ile bir çocuğun
muhtelif yerleri yandı**

Beşiktaşta Abbasağa mahallesinde oturan B. Enverin üç yaşlarındaki çocuğu Özen mangalda kaynıyan suyun üzerine dökülmesiyle muhtelif yerlerinden yanmış zabta tarafından hastaneye kaldırılmıştır.

**Bir sarhoş beş gün hapse
mahkûm oldu**

Muharrem adında biri dün Büyücadada sarhoş olarak bağırıp çağırırken yakalanarak Sultanahmed ikinci sulh ceza mahkemesine verilmiştir. Muhakeme neticesinde suçu sabit olan Muharrem'in beş gün hapsine karar verilmiştir.

**Kelepir satılık komple
Sinema makinası**

Görmek, sesini işitmek ve pazarlık etmek arzusunda olanların Beşiktaş Suad Park sinemasına müracaatları.

Sohbet

(Baş tarafı 3 üncü sahifede)

bulmaz. Ancak acele ve üstünkörü işe meydan bırakılmış olur. Mütcerimlerini de himaye etmek ve onları, emeklerini daha değerli eserlere sarfa sevk etmek lâzımdır.

Avrupalı muharrirlere telif hakkı vermiyoruz. Bu imtiyazdan istifade edip de kaç tane büyük ve gerçekten kıymetli kitabı dilimize çevirdik?... Bu imtiyaz bizi kolaylığa götürdü; klâsikler üzerinde çışamada, bir takım yeni ve tamamile lüzumsuz kitapları dilimize çevirmeğe kalktık. O imtiyazdan vazgeçip beynelmîl telif hakkı mukavelesini imzalamak bizi Avrupalıların artık domaine public'e düşmüş ve kıymetleri az çok tahakkuk etmiş romanlarını, hikâyelerini tercüme mecbur edecektir. Avrupa edebiyatları yirminci asırda başlamış değildir. 1880 den evvel ölmüş muharrirlerin eserlerini, Bern, mukavelesini imzaladıktan sonra da telif hakkı vermeden tercüme edebiliriz. Bize asıl lâzım olanlar da onlardır.

Memleketin yeni edebiyata ihtiyacı vardır, onu yerli muharrirlerimiz yaratsın, bunun için başka milletlerdeki cereyanlardan da istifade edebilirler, onların tesirinden kaçınmaları lâzım gelmez. Fakat yalnız yeni ile edebiyat olmaz; hakiki yeninin zuhuru için de edebiyatın mazisinin bilinmesi şarttır, bu hızı da hem kendi milletimizin eski edebiyatından, hem de Avrupalıların klâsiklerinden alacağız. Tercüme edebiyatımıza asıl onlar lâzımdır ve beynelmîl telif hakkı mukavelesi onların alınmasına mani olmaz, bîâkîs o işi kolaylaştırır.

II

TEKRAR. — La Bruyère'in edebiyat hakkındaki sözleri arasında belki en hoşuma gideni şu olmuştur:

«Horatius ile Despréaux bunu sizden evvel söylemişler. — Sözüme inanırım; fakat ben de kendimin diye söyledim. Doğru olan, benden sonra bir çok kimselerin de düşünebileceği bir şey benim de Horatius ve Despréaux'dan sonra düşünmeğe hakkım yok mudur?»

Son zamanların en tehlikeli ve zararlı hastalıklarından biri muharrirden daima kendine mahsus, original fikirler beklemek olmuştur. Ondan kimsenin söylemediği, kimsenin aklına gelmiyen şeyler söylemesi isteniyor; bu yüzden muharrir de kendine cebrediyor, mütemediyen yeni mevzalar, yeni fikirler, yeni teşbihler bulmağa çalışıyor. Yani hakiki orijinalliyini de kaybediyor, çünkü hakiki orijinallik zorla elde edilen bir şey değildir, düşündüklerimizi olduğu gibi söyleyebilmektir. Bütün sözleri geçmiş asırların muharrirlerinde veya muasırlarında bulunabilecek bir muharririn de tamamile original olması kabilirdir. Çünkü orijinallik fikirlerde, mevzuda değil, bir muharririn o fikirleri, hisleri, mevzuları gerçekten kendi içinde duyusındadır. Yeni bir şey söylemeğe değil, söylediklerimize gerçekten inanmağa, onları gerçekten hissetmeğe çalışalım. Zoraki yenilik kadar eski bir şey yoktur.

Bir söyleyişimizi bir kaç defa tekrar etmekten kaçınmağa da anlamıyorum. Dün söylemiş olduğumu kabul ettiremedimse onu yine söylemeye ne mani vardır? Belki bu sefer, düşüncemin doğruluğunu kabul ettirecek harareti bulabilirim. Asıl fikirlerini tekrar etmeyenlerden sakınmalıdır; çünkü onu bir kere söyleyip bir daha ağızlarına almamaları, ona kendilerinin de pek inanmadıklarını gösterir. İnsan, içine işlemiş bir hakikati daima tekrardan kaçınabilir mi?

Nurullah A T A Ç

Liubliana panayırı

Yugoslavyada kral ikinci Piyer'in yüksek himayesi altındaki Liubliana panayırı hazırlanırken içinde açılacak on ikisine kadar devam edecektir. Panayırda makine, maden, makine sanayii, elektrik, tenvirat makineleeri, bisiklet, otomobil, kereste sanayii, oyuncak, dokumacılık, deri, kürk, kimya sanayii, muzika âlatı, cam, porselen vesaire teşhir edilecektir.

Panayır münasebetile Yugoslav vizesi bedava verilecek şimendiferlerde Yugoslavyada yüzde 50, Bulgaristanda yüzde 50 tenzilat yapılacaktır.

Bütün Amerika donanmasının iştirâkile yapılan senenin en büyük deniz muharebesi filmi

**TÜRKÇE SÖZLÜ
DENİZ ALTID-1**

Memleketimizde şimdiye kadar yapılan türkçe filimlerin en güzeli

BUGÜN Lâle Sinemasında

İlâveten: Renkli Mickey WALT DİSNAY ve METRO JURNAL
Bugün saat 1 ve 2,30 da tenzilatlı matinelere.

Bu filim Ankarada, Yenişehirde ULUS sinemasında da gösterilecektir.

BUGÜN TAKSİM Sinemasında 2 büyük filim

1- Aman Kaynanam Duymasın **2- MEMNU GEÇİD**

2 saatlik neş'e zevk ve kahkaha
Baş rollerde LUCIEN BARROUX
MARGUERITE MORENO

Kovboyların haydutlara karşı güzel macera filmi

Yaz fiatları 15 - 20 - 25 localar 100 kuruş
Bugün matinelere saat 1 de başlar

BUGÜN MELEK Sinemasında

2 Büyük ve güzel film birden:

1- KIBAR GARSON

SACHA GUIRY'nin en son ve en mükemmel filmi

2- MANUELLA

DOROTHY LAMOUR'un en büyük zaferi

Filme ilâve olarak: 1 — ATILAY denizaltı gemisinin denize indirilişi.
2 — TAHRAN'da İRAN veliahdının düğünü.
3 — NEVYORK sergisinin açılış töreni V. S.

Bugün saat 12.45 ve 2.30 da tenzilatlı matinelere.

BUGÜN SARAY Sinemasında 2 filim birden

1- HUDUT KORSANLARI

Büyük Fransız filmi

Baş rollerde: ERİC V. STROHEIM - SUZY PRİM -

CHARLES VANEL - İNKİJİNOFF

2- RADYO KRALİÇESİ

Baş rolde: SHIRLEY TEMPLE Ayrıca: FOKS JURNAL dünya havadisleri.

Bugün saat 1 ve 2,30 da tenzilatlı matinelere.

BUGÜN SÜMER Sinemasında 2 filim birden

1- NE ŞEKER ŞEY **2- HAVA ŞEYTANLARI**

Fransızca sözlü

DEANNA DURBIN

Görülmemiş bir macera

ve sergüzeşt filmi

Yaz fiatları 15 - 20 - 30 kuruş

Bugün matinelere saat 1 de başlar.

BUGÜN İPEK Sinemasında

2 güzel ve büyük filim birden

DANIELLE FENA YOL Büyük aşk ve sergüzeşt filminde ve

İNATÇI ARKADAŞLAR Fransızca sözlü büyük komedi.

Filme ilâve olarak: 1 — ATILAY denizaltı gemimizin denize indirilişi

2 — TAHRAN'da İRAN veliahdının düğünü

3 — NEVYORK sergisinin açılış töreni V. S.

Bugün saat 1 ve 2.30 da tenzilatlı matinelere.

Bugün ASRİ sinemada

ÇİN GEÇİDİ

BUCK JONES

CONSTANCE VOORAS

tarafından oynanmış müthiş macera

ve sergüzeşt filmi

Kraliçe Viktorya

ANTON VAL BROOK

ANNA NERGLE

tarafından oynanmış Fransızca sözlü

Pangaltı Tepeüstü **AKIN Sinemasında**

TÜRKÇE SÖZLÜ

LOREL - HARDY

ve **İKİZLER**

GÜNAH GECESİ

GABY MORLAY - CHARLES

VANEL

Gündüz ve gece 8,45 de 2 Filim birden

TEŞEKKÜR

Babamız İhsan Şerifin vefatı münasebetile bizleri telgrafla taziye ve teselli etmek hatırvâzlığında bulunan sayın Maarif Vekilimiz B. Hasan Ali Yücel'e ve Maarif Vekâleti erkânı muhteremesine, merasime bizzat gelen veya teselli verici yazılarla acımıza iştirak eden lütfkâr dostlara, merhuma karşı besledikleri candan sevgide onun tedfin hizmetini bilfiil ifa edecek kadar ileri varan ve bize minnettar göz yaşları döküren asil ruhlu, büyük imanlı talebe yavru ve kardeşlerimize yanan kalbimizin en derin şükranlarını iblâğ eder, aynı zamanda eski bir gazeteci olan merhuma gösterdiği yakın alâkadan dolayı sayın matbuata teşekkürü vazife biliriz.

Merhumun zevcesi: Şaziye Çocukları: Kâmrân Şerif, İtimad Şerif Buran

Şehzadebaşı (TURAN) Tiyatrosunda

Bu gece

(HAMİYET Yücesesi ve

arkadaşları.

TATARAGASI

Vodvil, okuyucu Aysel

Macar varyetesi.

Akba müesseseleri

Ankarada her dilden kitap, gazete, mecmua ve kırtasiyei ucuz olarak AKBA müesseselerinde bulabilirsiniz. Her dille kitap, mecmua siparişi kabul edilir. İstanbul gazeteleri için hân kabul, abone kaydedilir. Undervodd yazı ve hesap makinelere Ankara acentesi, Parker dolma kalemlerinin Ankarada satış yeridir. Telefon: 3377.

Romanyanın bir muvaffakiyeti

Avrupanın şu karışık zamanında Romanya siyasi ve iktisadi sulh ve istikrara hizmet edecek mühim hâdise ve hareketlere sahne olmaktadır. Hariciye Nazırı Gafenco Avrupa merkezlerindeki büyük seyahatten avdet ettikten sonra son kanaatini Avrupada hiç bir devlet harp istemiyor yolunda ifade etmiştir. Nazırı Ankaraya gitmezden evvel Yugoslavya Hariciye Nazırı Markoviç ile görüşeceğini haber vermiştir. Avrupa seyahatinden dönerken de Belgrada uğrayıp Yugoslav meslekdaşı ile görüşmüştü.

Romanya Tutanın ağzındaki beynelmilel hükümet idaresini kaldırmağa muvaffak olmuştur. Nasıl ki Türkiye Boğazların beynelmilel bir komisyon tarafından kontrol edilmesini Montrö konferansında bertaraf ederek kendi toprak ve sularında hükümrani hukukunu istirdad etmişti. Şimdi de Romanya alâkadar devletlerle dostane müzakerelerde bulunarak Tutanın ağızı teşkil eden kendi toprak ve sularında seyrisefain yolları üzerinde hükümrani hukukunu temin eylemiştir. Tuna nehri muhtelif memleketlerin arazisinden geçtiğinden Karadenize çıkan ağızının serbest olması için 1856 senesinde Kırım harbine nihayet veren Paris konferansında nehrin Sünneden (Yaş) geçen kısmı Avrupa devletleri idaresi altına konulmuştu. Daha sonra Avrupa komisyonunun selâhiyeti İbrail ve Kalas şehir ve iskelelerine kadar teşmil edilmişti.

İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya, Rusya ve İtalyanın iştirak ettiği bu komisyon bir hükümet selâhiyetini haizdi. Hattâ hususi bayrağı da vardı. Bu iskelelerde Romanya bayrağı yerine Avrupa komisyonu bayrağı çekilmekte idi. Umumi harpden sonra Almanya ile Avusturya Avrupa komisyonundan çıkarılmıştı. Fakat son günlerde Almanyanın tekrar iştirak etmesine gerek Romanya gerek diğer âza devletler razı olmuşlardı.

Gafenco bizzat (Sünne) ye giderek komisyonun bayrağı yerine Romanya bayrağının çekilmesi merasiminde hazır bulunmuştur. Bu komisyonun teknik işlerine aid selâhiyeti Romanyanın bâkimiyet hukukuna dokunmadığından ibka edilmiştir. Nasıl ki umumi harpden sonra Tuna nehrinin diğer aksamında seyrisefaini tanzim için teşkil edilen beynelmilel komisyon da faaliyetini muhafaza etmektedir. Romanya bu mühim istifadeyi temine muvaffak olduğu bir sırada Bükreşte Balkan anlaşması devletlerinin iktisadi konferansı toplanmış ve mühim müzakerelere başlamıştır.

AKŞAM

DÜNYADA neler oldu? neler oluyor?

Doymak bilmiyen adam

Bir pelerin, bir kukuleta: Bu İtalyada balo kıyafeti idi. Bunu giyip yüzüne de maskeyi takanın tanınmasına imkân yoktu. Venedik gençliği evvel zamanda bu kıyafetle geceleri sabaha kadar vur patlasın, çal oynasın eğlenirdi. Bu eğlencelere de halkın o devrin hükümeti teşvik ederdi.

Pelerin ve kukuletalı balo kıyafeti İtalyadan Fransaya geçti. Sarayda verilen balolarda rengârenk pelerinli kadın ve erkekler dans edip sarmaş dolaş olurlardı. 16 ncı Lui devrinde Versailles'da bir balo verildi. Zengin, muhteşem bir büfe hazırlanmıştı... Karnını doyanlar, uzun boylu, sarı pelerinli birinin üç kere tıkabasa yedikten sonra, dördüncü defa tekrar büfede yemek yediğini gördüler... Mütema-diyen yiyor, mütemadiyen içiyordu... Fakat aynı pelerinli zat onuncu de-

fa büfenin başına gelip yemeğe ve içmeğe başlayınca herkeste merak ve hayret arttı. Artık herkes birbirine soruyordu:

— Kimdir bu obur adam!.

— Bu görülmüş şey değil!.

Nihayet biri adamın peşine düştü ve işin içinde iş olduğu meydana çıktı.

Kralın muhafız alayı neferlerinden biri sarı bir pelerin tedarik ederek saraya girmiş, karnını doyurmuş, yi-yip içmiş, sonra alaya gidip pelerini başka bir arkadaşına vermiş... Ve sıra ile bütün neferler büfeye gelip karnılarını doyurmağa başlamışlar

Kıralıca bunu duyduğu zaman o kadar gülmüş ki, bu işe gözyumul-masını emretmiş. Bu muhafız alayı neferleri, sıra ile büfeye gelip karnılarını doyurmuşlar!

Çok yürüyen

İngilterede hâlâ bir kaç tane posta müvezzii kadın vardır. Bunlardan bir tanesi, bayan Fani King altmış beş yaşındadır, günde on

iki kilometre yol yürüyerek işini görüyor. Bayan Kingin büyük babası, Edge şehrinde açılan ilk postahane-ye müvezzii olmuştu. Torunu bu işe devam ediyor. Altmış beş yaşındaki kadın her sabah 7 buçukta postahane-ye gelir, dağıtılacak mektupları alıp yola çıkar.

İki nesil bir arada okuyor

Londrada yeni bir mektep açıldı. Bu mektepte modern ev bakımı dersleri veriliyor.

Bu mektebin kayıd şartları arasından yaş mevzuu bahis değildir. Mektebe yediden yetmişe kadar herkes devam edebilir.

Vali ve Belediye reisinin Ankara seyahati

Vali ve Belediye reisi doktor Lütfi Kırdar, yarın, olmadığı takdirde pazartesi günü Ankaraya gidecektir. Vali, bu seyahatinde bütçenin hükümetçe tasdikini temin edecek, aynı zamanda Taksim kışlası ile müstem-lâtinin ve arsasında stadıom inşa edilecek eski Astablâmire binasının Belediyeye terki için hükümetle temas edecektir. Bu iki binanın Belediyeye terki için bir formül bulunacaktır.

Polis köpekleri

Avustralya em-niyet direktörlü-ğünün hırsız tak-ip eden köpek-leri çok meşhur-dur.

Son zamanlar-da Avustralyada emniyet direktörlüğü polis köpekleri-ne tâ uzaklardan da emir vermek çaresini buldu. Köpeklerin sırtına kü-çük bir telsiz cihazı koydu. Köpek-ler, telsizle kilometrelerce uzaktan al-dıkları emri derhal yerine getirmek-te-dir.

İste bunun için, ak saçlı ihtiyarlar-la, henüz bıyıkları terlememiş genç-ler bir arada okuyorlar. Ancak genç talebenin sayısı ihtiyarlardan fazla-dır. Mektepte aynı sırada okuyan bü-yük babalarla torunlar var.

Acaba hangileri daha çok çalışıyor dersiniz?...

Yolda ayağı taşa çarparak düştü

Pangaltıda oturan Mustafa isminde biri, Halâskârgazi caddesinden geçmekte iken ayağı taşa takılarak düşmüş başından yaralandığı cihetle hastaneye kaldırılmıştır.

Adanada on kilo şerap için biri öldü

Adana 17 (Telefona) — Şehrimiz-de Eyüp adında birisi on kilo kadar şarap içtiğinden, âni olarak kalbi dur-muş ve ölmüştür.

Bir Alman muharririne göre küfür etmenin insanlar için bir çok faydaları varmış!

Almanya'da bun-dan yüz sene ev-vel adamın biri bir küfür kitabı neşretmiştir. Arn-stadt şehrinde basılan bu küfür kitabı, herkesin yanında taşıyabilmesi için cep lûgatı büyüklüğündedir ve şimdi yeniden tabedilmiştir.

Kitabın muharriri küfürün herke-se birçok faydalar temin ettiğini id-dia ediyor. Muharrire göre «Küfür kalbi teskin eder, sıhhatte faydalıdır. Hiddeti izhar etmiyerek yutmak sıh-hate muzardır. Küfür her işi ileri gö-türmeğe vesile olur» imiş!..

Müellifin fikrine göre küfür eden kendisine daha fazla itibar temin eder. Adam akıllı küfür etmesini bil-en ve küfür edecek vaziyette olan bir kimseye daha ziyade hürmet edi-lir.

Alman muharririne göre kadınlar da, evlerinin idaresini intizam altında bulundurmak için küfüre müracaat etmeyi unutmamalıdır. Güzel ve genç kadınlar küfür savurdıkları za-man tatlı bakışlı gözlerinden ateş fış-kırdığı ve pembe yanakları kızardığı için daha ziyade güzelleşirlermiş. Muharrir diyor ki:

«Saydığımız bu faydalardan başka

Yüz sene evvel bir Alman küfür hakkında bir kitap neşretmişti. Yeniden basılan bu kitap küfür için bir methiyedir. Muharrir küfürün bir çok faydalarından bahsetmekte, yalnız itidal tavsiye etmektedir.

küfürün bir faydası da düşmana kar-şı en iyi bir korunma vasıtası teşkil etmesidir. Tabii düşmana karşı kü-für vasıtasına müracaat ederken kar-şılaşılın ahval ve şeraiti göz önünde bulundurmak lâzımdır. Küfür ekse-riya birçok ihtilâfların hallinde vesile olur.»

Küfür kitabının müellifi bu fayda-ları birer birer saymakla beraber, her iyi bir şeyin kullanılmasında olduğu gibi, küfürlerin kullanılmasında da-hi pek ziyade ihtiyatlı hareket edil-mesini tavsiye ediyor.

Eserin sahibi 1851 senesinde Al-manyanın Arnstadt şehrinde vefat eden Lorenz von Pansner adında bi-ridir. Bu adam 90 sahifeden ibaret olan küçük kitabında diyor ki:

«Maksadım bütün beseriyetin isla-hına hizmet etmektir. Bu gayeye va-sıl olmak için herkesin bedeni, dima-ğı ve ebedi sıhhat ve afiyetini tekâ-mül ettirmek lâzım gelir.» Muharrir bu yüksek gayeye, dünyanın ıslahına küfür sayesinde erişmek istiyor. Ki-tabın bu yüksek gayeyi temin edebil-

mesi için von Pans-ner herkese şu tav-siyede bulunuyor.

Herkes kendisi-ni denemek ve ga-yet sıkı bir imti-handan geçirmek için bu kitabı

başından sonuna kadar bir kere gözden geçirsın ve her küfür ke-limesini okurken kendi kendine bir kaç sual sorsun. Meselâ: 1 — Sen bu kelimenin ifade ettiği mânada bir in-san mısın? 2 - Niçin? 3 - Kendinde gördüğün hatadan, yahud fena iti-yaddan senin için ne gibi zararlar doğabilir? 4 - Bu zararların önüne geçmek için nasıl hareket etmek lâ-zım gelir?»

Mevzuubahis olan kelimelerin lisa-nımıza tercümesine imkân yoktur. Fakat türkçe mukabillerini tasavvur etmemiz kabilirdir. Alfabe sırasile akıl-sız, azgın, belâlı adam, bekri Musta-fa, cehennem zebanisi, cellâd, hay-lâz, hayvan, kabak çiçeği, kaba adam, kopuk, murdar gibi yüzlerce kelime-yi okuyacaksınız. Bunların her biri-nin önünde durup yukarıdaki dört suali kendi kendinize soracaksınız ve bu suretle nefsinizi ıslaha çalışacak-sınız!... İşte, eserin muharririne göre, küfür kitabının pratik ve sıhhi fayda-larından başka ahlâkî faydası da bu imiş!..

15 yaşında kız

19 yaşında bir erkekle beraber kaçmış

Şehreminde on beş yaşında Kezi-banla on dokuz yaşında Emin bun-dan bir müddet evvel sevişmeğe baş-lamışlar ve nihayet evlenmeğe karar vermişlerdir. Fakat Kezibanın babası kızını Emine vermemiştir.

Birbirlerini çok seven bu iki âşık işi kendi kendilerine halletmeğe ka-rar vererek gene Şehremini civarında bir oda tutmuşlar ve evvelki gece iki-si de evlerine haber vermeden kaçıp sabaha kadar odada kalmışlardır.

Dün Kezibanın babasının müracaatı üzerine zabıta Eminle Kezibanı bu evde yakalamış ve 15 yaşındaki Ke-zibanı kandırıp kaçırma suçundan dolayı Emin hakkında evrak tanzim olunarak adliye-ye verilmiştir.

Dün müddeumumilikte yapılan tahkikatla Kizban:

— Emin beni kandırmadı. Biribiri-mizi seviyorduk, evlenecektik. Fakat babam buna razı olmadı. Bu vaziyet karşısında ben kendi arzumla Emi-nin tuttuğu eve gittim.

Demişti. Emin de aynı ifadeyi ver-miştir. Maznun Emin muhakeme edilmek üzere mahkemeye verilmiş-tir.

Bir çocuk bisikletle gezerken fren demiri karnına battı

Kasımpaşada oturan on iki yaşla-rında Yaşar isminde bir çocuk bisik-letle dolaşırken, birdenbire fren de-miri karnına batmış ve tehlikeli su-rette yaralanmıştır. Polis, yaralı ço-cuğu Etfal hastanesine kaldırmıştır.

GÜNÜN ANSİKLOPEDİSİ

İngiltere kralının ziyaret ettiği

KANADA

İngiltere kralı Şimali Amerikadaki müstemlekeler konfederasyonu olan Ka-nada'ya gitti. Bu dominyon dokuz eyalete ayrılmıştır:

Yeni - İskoçya, Yeni - Brunsvik, Ke-bek, Ontario, Mamitoba, Britanik Ko-lombiası, Prens - Eduar adası, Alberto, Saskaçevan.

Bunlardan maada iki arazi: Yukon ve Şimali - Garbi.

Mesahası 9.600.000 kilometre murabbai-dır. Nüfusu 10 milyondur. Lisan İngiliz-ce ise de bir çok Fransızca konuşanlar da vardır.

Federasyon merkezi Ottavadır.

Kanada'nın ormanları ve gölleri meşhur-dur. Kereste sanayii ilerlemiştir. Avcılığı da birinci derecededir. İyi kürk çıkar. Hububat ihraç edilir. Bakır, kalay, demir, nikel madenleri başlıca gelirini teşkil eder.

Keşfi ve tarihi:

Kanada, 1497 de Cabot tarafından gö-rüldü: 1524 ve 1543 de Verazzano ve Jacques cartier tarafından keşfedildi. On yedinci

asrın ortalarına doğru keşfedilen saha-lar genişledi. Ormanlı muntakalar keşif olduğu için müşkülât çekiliyordu. On do-kuzuncu asırda ilmi keşfiyata başlandı.

Yukarıda ismi gegen Jacques Cartier 1535 den itibaren, Kanada'yı Fransaya bağladı. Fakat memleketin müstemleke-leşmesi on yedinci asrın iptidalarında baş-ladı. 1608 de Kebek teessüs etti. Sen Loran ovasında Yeni - Fransa kuruldu. Buralı-lar on sekizinci asrın ortalarına kadar İngilizlerin taarruzlarına mukavemet et-tiler

Fransa o tarihte buraya muaveneti keştiği için «Yeni - Fransa» müstemlece-leri Yedi Sene muharebesinden sonra mağlûp oldular. 1763 de Paris muahede-sile Kanada'da İngiliz hâkimiyeti tanın-dı. O tarihten itibaren Kanada'daki Fran-sızlar da yeni hükûmete sadakat göster-diler. Ancak kısmi isyanlar oldu.

Kanada, büyük harbe, pek faal bir su-rette iştirak eden askerler göndermiştir.

Bergama kermesi

22 mayısta başlayacak, bir hafta sürecek

İzmir (Akşam) — Bergama kermesi eğlenceleri, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da 22 mayısta başlayacak, bir hafta de-vam edecektir. Kermes/ komitesi, eğ-lenceler için zengin bir program ha-zırlamıştır.

Bu programa göre, 22 mayıs paz-tesi günü saat 14 de Şeytankırı mev-kinde merasimle kermes eğlenceleri açılacak, muzika İstiklâl marşı çala-cak, müteakiben bir açış söylevi yapı-lacaktır. Daha sonra bengi, dağ, zey-bek, dörtlü harmandalı oyunları oyna-nacak, köy delikanlı gruplarının bu oyunlarını at yarışları, kalkan, cop kaldırma, ok atma oyunları, gençler arasında koşular takip edecektir.

Bütün Bergama halkı, kermes da-vetlilerini ağırlamak için hazırlıklar yapmışlardır. Kasaba, tertemiz bir ha-le getirilmiştir. Kermesin ikinci gü-nü Bergama kalesi, dünyanın ilk has-tanesi Eskülâpyon, Bergama müzesi gezilecek, bir gün Kozak yaylâsına çı-kılacak, diğer bir gün de Çandarlı plâ-jında muhtelif eğlenceler yapılacaktır. Kermese İzmir valisi, belediye rei-si ve birçok zevatla gazeteciler davet edilmişlerdir.

Pamuk mahsulü

Bu sene Çukurovada mahsul çok iyi

Adana (Telefona) — Çukurova-da pamuk mahsulü bu yıl çok iyi bir şerait içinde büyümektedir. Tohumlar toprak üstüne 18-20 santim kadar fış-kırmıştır. Yüksek kaliteli zengin bir rekolte elde edileceği ümid edilmek-te-dir. Yapılan tahminlere göre bu yıl mahsulü 150 - 180 bin balya içindedir.

Polonya pamuk satın almak istiyor

İzmir (Akşam) — Polonyanın Tür-kiye ticaret atâşesi B. Tadeuz Zunans-ki Ankaradan buraya gelmiş, pamuk istihsal muntakasında ve piyasada pa-muk tedkiklerine başlamıştır. Polon-ya, memleketimizden mühim mikdar-da pamuk satın almak istemektedir. Tedkikat, bu noktadan yapılıyor.

Adanada Ziya paşa ihtifali

Adana (Akşam) — Ada-nada elli yıl önce valilik yapan bü-yük şair Ziya paşa için ihtifal mera-simi yapılmıştır. Halkevi gençliği şairin mezarı başında onu anmış, çe-lenkler bırakmıştır.

ÇİÇEK . MEYVA . SEBZE . KÜMES

TAVUKÇULUK:

Yumurtadan çıkan civcivleri nerelerde ve nasıl baslemelidir ve ne gibi yemler vermelidir?

Yumurtadan çıkan civcivler, piliç olunca kadar, iyi beslenmez, iki bakılmaz-larsa bunlarda telefata pek fazla olur. Binaenaleyh, piliçlerin bulundurulacakları ve beslenecekleri yerlerin ayrı olması, bilhassa yem verme esnasında analarla kendilerinin ayrılması ve ayrı ayrı beslenmeleri lazımdır. Aksi takdirde analara yem verme esnasında, piliçler anaları tarafından basılarak öldürüldükleri çok vakidir. Bu tarzdır, bu şeklin temini zammında da resmimizde görüldüğü tarzda birer civciv yetiştirme kafesi veya kümesi yaptırılmasının çok faydalı olacağı tabiidir.

Bununla beraber, bu tarzdaki tertibat sayesinde bir takım yırtıcı hayvanlardan, kedilerden ve diğer hayvanların tasallutundan da civcivler kurtarılabilir. Bunun gibi, yemlerini yerlerken anaları tarafından basılmasının önüne de geçilmiş olur.

Civcivlerin beslenmesi; evince de, sırası geldikçe, söylediklerimiz gibi, bideyette yumurtadan çıkan civcivlere 24 saat kadar bir şey verilmez. Ondan sonra kıyılmış yumurta, üç gün bayat etmek ile sudan ve hatta mümkün ise yağsız süttan yapılan bir hamur verilir. Bundan üç dört gün sonra da ince buğday kepeği ve mısır unu mahlutundan ve ekmeğin içinden yapılmış yemler sulu hamur halinde verilir. Bunu günde üç defa vermek faydalı olur. Bu esnada biraz kıyılmış yeşillik de vermek lazımdır.

Civcivlerin bakılacakları bu kümesleri bahçede yeşillikler üzerine koymak ve bahçe mülâsıl ise yerlerini değiştirmek de faydalı olur.

Sularının sık sık temiz olarak değiştirilmesi de lazımdır. Piliçlerin suya düşüp boğulmalarını için de hususi tarzda yapılmış sulukların kullanılmasını tavsiye ederiz.

Civciv ve piliçlerin bulundukları yerlerde kümeslerin içerisine ince kum serpmek, hatta yemlerine bile biraz ince kum ilâve etmek, gıdalarının hazmını teşkil zammında faydalıdır.

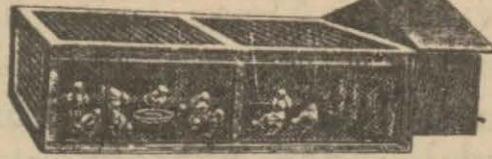
Bu tarzda bakılan civcivler, büyük büyük piliçler olurlar ve 6 hafta sonra bunlar birbirlerinden tefrik olunarak damızlık olarak ayrılır ve satılabilirler. Bundan sonra da, bu piliçler serbes olarak bırakılır ve mevcut tavuk kümeslerine salınarak onlarla birlikte bulundurulabilirler.

Bazı tavuk meraklıları - tavukçular - piliçlere az hamur ve daha ziyade kuru yemler verilmesini tavsiye ederler. Hatta bu tarzda bakılan piliçlerin 3 ay zarfında 2 - 2,5 kilo sikiyet peyda edeceklerini söylüyorlar.

Bu usulde ise: Civcivlere bir haftalık oluncaya kadar yulaf kırmızı ile darı karıştırılmış buğday kırmızı, üç haftalık oluncaya kadar yemiyi beş defa kırılmış buğday ile kırılmış mısır, üç haftadan sonra yemiyi üç yem ve haftada iki defa kemik tozu verilmesini ve arastıra yemlerine kıyılmış sığır eti ilâve etmek verilmesini tavsiye ederler.

Diğer bazı mütehasşis tavukçular da civcivlere ilk günlerde pismış yumurta vermekle beraber iki hafta sonra kıyılmış et vermediği de tavsiye ederler, ki, doğrudur.

Civciv ve piliçleri beslemek hususunda

mütehasşis tavukçuların tavsiye ettikleri yemleri aşağıda hulâsa olarak yazıyoruz:

Mısır, yulaf, arpa, buğday unlarını su ile veya yağı alınmış süt ile yapılmış hamurlar ve bunun içine de kabil ise kıyılmış et ve kan katmak suretille vermek. Bayat ufalanmış ekmeğin içini ısıtarak vermek de faydalıdır. Haslanmış patates, haslanmış pancar, pismış pirinç vermek. Hububat tanelerini kırılmış olarak ve bilâhare tam olarak vermek ve yemlerine yeşillikler, muhtelif sebze kırıntıları ilâve etmek faydalı olur.

Et, kan, balık, böcekler, sümüklüböcekler, kurtlar, solucan vermek de çok faydalı olur.

Kemik tozu, midye, istridye kabukları tozu, ince döğümüş yumurta kabukları tozu da verilirse pek iyi olur.

Yukarıda isimleri geçen yemlerin, civciv ve piliçlere verilmesini, cins tavuk yetiştirmek bakımından çok faydalı görürüz.

BAĞCILIK:

Küllelemeye karşı tedbir

Bu mevsimde bağcılar çok dikkatli davranmalıdır. Şimdi tam külleme mevsimi olduğundan hemen bağlara ince döğümüş kükürdün serpmek şarttır. Kükürd, hususi tulumlarla serpilir. Böyle tulum-bası olmaları birer çimento torbası tedarik ederek bunun içine de ceviz büyüklüğünde taşlar koymak ve kükürdü çuvala koyup bağların üzerinde ve biraz yüksekten bu çuvalı çalkalamakla kükürdü körüğe yakın bir incelikte atabilirler. Kükürdü avuçla atmak hem keseye ve hem de üzüme zararlıdır.

Bağları ilkbahar donları ve kırılgardan nasıl korumalıyız?

Bu mevsimde bağcının en çok korktuğu bahar donları ve kırılgarıdır. Buna karşı bağcılar şu tedbirleri almalıdır:

1 — Omaları topraktan mümkün olduğu kadar yükseltecek şekilde yüksek budamak.

2 — Don tehlikesi olan mevsimlerde eğer kabil ise bağları bol bol ve sık sık sulamak.

3 — Don ve kırılgı tehlikesi olan günlerde 15 - 20 gün önceden bağları katıyen çapalamamak ve eğer ot basmış ise otlarını dipten kesmek ve don tehlikesi geçtikten sonra çapalamak.

Bağlarda filiz almak:

Biraz sonra kuvvetli topraklardaki bağların filizleri çok büyür. Bunları tepelerinden kesmek lazımdır. Burada dikkat edilecek nokta tepeden kesilecek filizlerin doğmuş salkımlardan en aşağı bir buçuk karış uzak olmalarıdır. Filizleri el ile koparmaktan ise bağ budama bıçağı ile kabuğunu sıyırmadan kesmek lazımdır.

MEYVACILIK:

Elma, Armud ve ayvalarımızı kurtlanmaktan korumak için ne yapmalı?

Her sene elma, armut ve ayvalarımız daha olmadan dökülür ve yahut vakitinden önce olgunluk ve piskinlik gösterirler. Böylelerin içleri açıldığı vakit kurtlanmış oldukları görülür.

Bu kurtlanmayı bir kelek yapar. Kışı küçük bir kozak içine ve kızıltı halinde geçiren kelek baharda kelek olup çıkar ve çiçeklenmiş ağaçların üzerinde uçuşmaya başlar. Biraz sonra yeni belirmiş küçük meyvalara veya çiçeklere yumurtalarını bırakır. Yumurtadan çıkan tırtıllar meyveyi delip içine girerler. Meyvalar büyüdükçe bu delikler kendiliğinden kapandığından meyvanın içinde kalan tırtıl rahatça meyvanın içini kemirerek çürütür.

En kestirme çaresi:

Şu ilâci çiçek yapraklarının 4 te üçü döküldükçe zaman ağacın üzerine, dökülmüş çiçek ve meyvalara raslamak şartile ve sis gibi püskürtmelidir.

10 litre suda 2 kilo arap sabunu ısıtılarak eritilir ve eritilirken 1 kilo nebatî yağ (adı zeytinyağı ve her hangi bir nebatî yağ olur) yavaş yavaş akıtılarak sabunla suya yedirilir. Ayrıca 10 litre su içine de 750 gram arsenikiyeti rassas karıştırılarak bu su ve sabunu su 76 litre adı su içerisine atılarak karıştırılır.

Bu ilâci 7 - 10 gün sonra tekrarlamakla elma, armut, ayvaların kurtlanmasını önüne geçilir.

İlaç zehirli olduğundan; ilaç yapılan ağaçların altında bir aydan önce yenecek sebzeler olmamasına, ellerin ağza getirilmemesine ve ilaçlamadan sonra ellerin temizliğine dikkat etmeli ve ilâci ortada bırakmamalıdır.

Ziraat sahifemiz

Okuyucularımız her hafta bu sütunlarda ziraate ait müteaddit yazılar ve mütehasşisimize sorudukları meselelerin cevaplarını bulacaklardır.

Gazetemizde intişar eden ziraat yazılarının iktibas ve kitap, risale şeklinde neşri hakkı mahfuzdur.

Okuyucularımızdan ricamız:

On, on beş sual sorarak, zarf içerisinde bir de pul leffederek mektupla cevap isteyen okuyucularımıza, tahriren cevap vermek imkân haricinde olduğu gibi, gazetemiz marifetile de sorulacak ziraî meselelerin, azami 2-3 den fazla olmamasına dikkat edilmesini rica ederiz.

Yer değiştirecek kiracılara tavsiye!

Akşam'ın KÜÇÜK İLANLARI'ni dikkatle okursanız kendinize en elverişli yurdu yorulmadan bulabilirsiniz. ★

OKUYUCULARIMIZIN SORGULARINA CEVAPLAR

Glok hastalığı

Arukat B. Aleksiyaadis Gençusta: Mektubunuza ve içindeki yazıyı aldık. Badem ve seftali yapraklarında nümunesini gönderdiğiniz hastalık, Glok denilen kötü bir badem ve seftali hastalığıdır. Buna karşı daha kıstan tedbir almak lâzımdır. Şimdilik yapabileceğiniz en kestirme çare şudur:

Burmuş, kabarmış ve kızarmışa yüz tutmuş yaprakları toplatıp yarım metre derin bir çukura gömdürünüz ve böyle temizlenmiş ağaçlara % 0,5 Bordo bulamacını uzaktan ve sis gibi pulverize ediniz. Bordo bulamacı şöyle hazırlanır:

5 litre su içine 50 gram göztaşı eritilir. Ayrıca bir kaptı 50 gram güzel kireç yavaş yavaş 5 litre su ile söndürülür. Kireçle suyun içine göztaşı su katılır ve karıştırılır.

Ünnap nasıl çoğaltılır?

Ankara, Cebeci, M. F. Yaman: Mektubunuza aldık. Ünnap çekirdekten, çekilen ve büyük ağaçların diplerindeki sürgünlerden çoğaltılır. Çabuk mahsul alabilmek için büyük ağaçların diplerindeki kalmıca köklü fidanları şubatta söküp istediğiniz yerlere dikmelisiniz. Fidanları kazıkları sıkı sıkı bağlamalı ve yazın bol bol sulamalıdır.

Karncalar hakkında

Nuruosmaniye, B. İsmail Hakkı: Sakslarınıza musallat olan karncalara karşı şu tedbirleri alınız:

1 — Karncaların sakslara yuva yapmalarını için: Karncaların geldikleri noktaları takip ederek en çok akin ettikleri yerlere ve geçitlere 2 - 3 günde bir tekrarlamak üzere yüzde 10 formülü su serpiniz. Böyle muayyen geçitleri bulmak kabil değilse saksların diplerine tam yer ile birleştiği noktaya yerle beraber ağaç macunundan bir serit yapınız. Bu macunu Bayer acentesinde bulabilirsiniz.

Karncaların musallat olduğu saksları kurtarmak için:

Bir litre su içine 60 gram adı tütünü ısıtınız, süzünüz, bundan çıkan ziftli suya 50 gram suda kaynatılarak eritilmiş 10 gram adı el sabunu katınız. Bu su ile karncalı saksları sulayınız ve altı saat sonra da saksları temiz su ile bol bol sulayınız.

Pirinç tavuklara zararlı değildir. Bilakis ishal olmuş tavuklarda, insanlarda olduğu gibi pirinç lâpası faydalıdır. Pirinç suyu çiçeklere hiç bir zarar yapmaz.

Bu geceld

Nöbetçi eczaneler

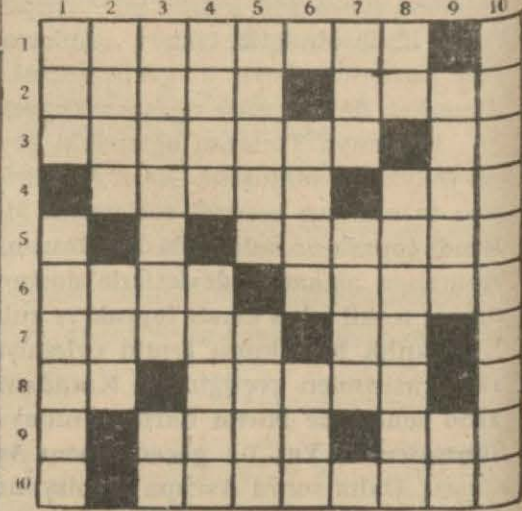
Beyoğlu ciheti: Posta sokağında Garip, İstiklâl caddesinde Limonciyan, Pangaltıda Halâskârgazi caddesinde Nargileciyan, Okçumusa caddesinde Doğruyol, Necatibey caddesinde Sporides, Sarıyer: Osman.

İstanbul tarafı: Fatih: Sarıahane-i İbrahim Halil, Karagörmük: Suad, Eminönü: Bahkpaazarında Hüseyin Hüsnü, Bakırköy: Hilâl, Aksaray: Etem Perlev, Fener: Balatla Hüsameddin, Kumkapı: Belkis, Küçükpaazar: Bensason, Samatya: Erofilos Çula, Aledar: Çağaloğlunda Abdülkadir, Şehremini: Topkapıda Nâzım.

Kadıköy: Muvakkithane caddesinde Rıfat, Söğütöğüşmede Hulûsi Osman, Üsküdar: Çarşıboyunda Ömer Kenan, Heybeliada: Atanas, Büyükdada: Halk.

Ortaköy, Arnavutköy, Bebek, Beykoz, Paşabağçe, Anadoluhisarı, Tarabya, Yeniköy, Emirân ve Rumeli-hisarındaki eczaneler her gece açıktır.

BULMACAMIZ

Soldan sağa:

- 1 — Yuvarlak.
- 2 — Bağ kütüğü - Aqlır kapanır küçük bıçak.
- 3 — Bir kaza merkez - Kamer.
- 4 — Zarafetli - Vahşi bir hayvan.
- 5 — Bir erkek ismi.
- 6 — Habestanda bir şehir - Arnavutların bir kabilesi.
- 7 — İlâci kinin olan hastalık - Sorgu edati.
- 8 — Yemek - Evrak kalemi.
- 9 — Gösterme - Çocuk doğurtan.
- 10 — Milli.

Yukarıdan aşağı:

- 1 — Bir harp silâhı - Şehrin küçüğü.
- 2 — Kol ile boyun arası - Harle.
- 3 — Toriğin küçük kardeşi - İnme-ten emir.
- 4 — Yaramaz çocuk - Tersî taharrî olur.
- 5 — Rütubetli - Şark yillâyetlerimizde bir nehir.
- 6 — Başına «Ü» gelirse ünsiyet olur - Eysa.
- 7 — Zaviye - Şişeye mayiat boşaltırken kullanılır.
- 8 — Tersî beyazdır - Çok sevmiyen.
- 9 — Buz üstünde yapılan spor - Tersî sudur.
- 10 — Kenardan tefrif buyur.

Gegen bulmacamızın halli

- 1 — İtâlelisan, 2 — Er, Lâyk, 3 — Armut, Yasa, 4 — Almana, 5 — Avertin, 6 — İl, Nal, Ad, 7 — Lâl, Sal, 8 — İyâsiestan, 9 — Sırsıklam, 10 — Akait, İik.

Yukarıdan aşağı:

- 1 — İtâlelisan, 2 — Er, Lâyk, 3 — Yama, Lira, 4 — Uvulan, Asi, 5 — Muta-Avanta, Tal, 9 — Kasaid, Ami, 10 — Na, İn.

Taşra gazete bayilerinin nazarı dikkatine

Bazı taşra bayilerinden aldığımız mektuplardan «AKŞAM» 1 mutlak şu veya bu mutavassıtlardan tedarik etmek hususunda kendilerini mecbur addetdikleri anlaşılmaktadır.

Bu zehab hakikate uygun değildir. Binaenaleyh taşra bayilerinden arzu edenler her zaman «AKŞAM» idarehanesine müracaatla doğrudan doğruya muameleye girişebilirler. Bu hususta «AKŞAM» idaresine mektup yazarak bayi şartlarını öğrenebilirler.

Tefrika No. 1

Ç E T E

Edebî yüksek sergüzeşt romanı

Yazan: REFİK HALİD

Birinci kısım

Buluşmadan önce

— 1 —

Vrangel ordusunda harp eden kadın

Beyrutta Suriye ve Lübnan Fransız yüce Komiserliği istihbarat dairesi nöbetçi neferi âmirinin odasına girdi, vaziyet aldı:

— Kolonelim, dedi, yüzbaşı Ernest'in madamı dışarıda bekliyor.

— İçeriye alınız!

Kapının önünde ufak tefek bir kadın göründü, iyi giyinmiş, genç ve sevimli... Kolonel ziyaretcisini koşarak karşıladı, siyah eldivenli küçücük elini büyük bir hürmetle öptü; bir kol-

tuk gösterdi, kendisi de masasının başına geçmedi, kenarda bir sandalyeye ilaştı.

— Ümid ederim ki, seyahatte rahatsız olmadınız, Madam!

İri, narçıçeği dudaklarda tatlı bir gülümseyiş...

Madam Ernest ufak tefek idi, fakat zayıf değildi. Harb sonu modasına uygun kısa etekli, dar elbisesi içinde âdetâ dolgun görünüyordu, baldırlarının ve kalçalarının semizliği seziliyordu. Çehre toparlak, kaşlar incecik, ağız iri, yanaklar fazla etli ve gözler çok çekik. Sibiryalılaşmış bir güzelliği, bir Kalmuk, bir Özbek sevimliliği... O yumuk ve çekik gözler, gene yumuk yüzünde, tombul bir kola gömülmüş plâtin bilezik gibi kibar ve mahrem bir ışıkla, yarı örtülü, parlıyor.

Kolonel dedi ki:

— Size, evvelâ zevcinizin afiyet ha-

berini vereyim. Çünkü kurye ile Kozan'dan mektubunu aldım. Geleceğinizi ve beni göreceğinizi yazıyor.

Daha tatlı ve neşeli bir tebessüm. Gözlerin yumukluğu ona bir yarı baygınlık hali vermiş. Sanki sahibi bizim göremediğimiz, fakat rayihasını duyduğumuz bir demeti kokluyor; onun zevki içindedir. Şayed karışındaki erkek sadece bir asker olmayıp da kadın fiziolojisini tedkik eden eserleri okumuş bir fikir adamı olsaydı Mante-gazza'ya güzel bir hastasının yaptığı itirafı hatırlıyabilirdi: «Ben çiçek koklarken o derece kuvvetli bir zevk duyarım ki, bir günah işlediğim zehabına kapılırım». İşte Madam Ernest'in gözlerinde de böyle bir koklayışın, böyle bir kendinden geçişin daimî sarhoşluğu yaşıyor.

— ... Yalnız şurasını söylemek lâzım: Ekselans yüce Komiser, bu sırada Kilikyaya gitmenizi size tavsiye edemiyor. Son aldığımız raporlar orada vaziyetin memnuniyet verici olmadığını göstermektedir. Ayrıca Adana ve havalisi administratörün kolonel Brémond'un yeni bir kararı var: Zabit allelerini mintakasına sokmamak. Çatılan ince kaşlar altında büsbütün yumulan çekik gözler... Fakat tebessüm hâlâ yerinde.

— ... Bir müddet Beyrutta beklemenize mâni yoktur. Şehir ve civarı pek güzeldir. Arasıra yüce Komiserlik sa-

rayında suareler veriliyor. Bizi asırlardanberi bekleyip kurtarıcı gibi karşılayan Beyrut hristiyanları oldukça Avrupalı ve pek misafirperverdirler; kusursuz kabuller yaparlar. Sıkılmıyacağımıza eminim.

Kadının biraz açılan gözlerinde saat zembereklerinin cilâhı morluğu dolaşıyordu. Yanık çelik rengi ve o çeliğin eğitilmiş bükülen, kıvrılmış sarılan çevik sertliğindeki buğulu ışığı...

— Buraya zevcimın yanına gitmek için geldim. Gideceğim.

Kolonel kızdı; nazik olmağa çalışarak dedi ki:

— Zaten vaziyet pek yakında lehimize dönecektir. Çetelerden ibaret olan Türk kuvvetleri muntazam teşkilâtli askerimizin devamlı faaliyeti karşısında elbette dağılacak!

— Çete dediginiz nedir?

— Pöh!

Bir sükût. Dışarıda dar caddelerin sayısız döşemelerinde kıvrılan eski ve kaba yaylı tramvay arabalarının sinir bozucu, uzun gıcırtiları... Köy köpekleri gibi birbirleriyle ses yarışına çıktıkları zannını veren uzaklı yakın h araba zilleri ve otomobil boruları. Kolonel kalkıp açık camı indiriyor ve gene yerine dönüyor.

— Çeteyi anlatmadınız.

— Bir cigara, madam?

— Memnuniyetle...

Yumulan gözler zabitin yüzünden ayrılmıyor; cevap bekliyor.

— Çete denilen şey birkaç kişiden kendilerine bir baş seçerek kurdukları bir harp teşkilâtıdır. İlgâl ordusunu güçlüğü uğratmak gibi siyasi bir maksad altında yapmadıkları fenalık kalmaz; harp ve askerlik kaidelerine uymazlar; esirlere işkence ederler, köy yakaırlar, yağmacılık yaparlar. Ordu-muza erzak ve mühimmat götüren konvualarımız ârizalı yerlerde bastırılır. Bizim epeyce zarar verdiklerini inkâr edemem.

— Bunlar bir nevi «francs-tireurs» olacaklar...

— Hayır, hayır. Francs-tireursler asker sayılır. Büyük ihtilâlde, Sivastopol muhasarasında, 1870 harbinde vatanın şerefini koruyan bu teşekküller ordu tertibine dahildirler; zaten enternasyonal hukuka riayet şartile dünyanın her yerinde muharip addolunurlar. Halbuki çeteci, askerlik usul-lerine aldurmaz, hiç bir hak ve kanun tanımaz.

— O halde İspanyolların Napolyon ordularına karşı koyan teşkilâtları cinsinden birşey, bir «guerilla»!

Kuru bir cevap:

— Ben o fikride değilim.

— Her ne olsa bu silâhlı teşekküller ordu için epeyce korkunç, en aşağı çok yorucu ve yıpratıcıdır. (Arkası var)